

Opracowania sygnałne

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW I PRODUKCJA GŁÓWNYCH ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM W 2009 R.

Urząd Statystyczny w Katowicach, ul. Owocowa 3, 40 – 158 Katowice

www.stat.gov.pl/katow

e-mail:
SekretariatUsKce@stat.gov.pl

tel.: 32 779 12 00
fax: 32 779 13 00, 258 51 55

Źródłem danych są:

1. Wyniki badań reprezentacyjnych w gospodarstwach indywidualnych:
 - użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowia zwierząt gospodarskich;
 - plonów i zbiorów zbóż;
 - plonów i zbiorów niektórych ziemiopłodów rolnych.
2. Wyniki sprawozdawczości z gospodarstw państwowych, spółdzielczych i pozostałych.
3. Oceny i ekspertyzy rzeczoznawców do spraw produkcji roślinnej.

Informacje według siedziby użytkownika prezentowane są bez gruntów Agencji Nieruchomości Rolnych.

Od 2007 r. wprowadzono pojęcie gruntów utrzymywanych w dobrej kulturze. Dane dla gruntów ornych, sadów, łąk pastwisk nie są w pełni porównywalne z danymi do 2005 r. i wcześniejszymi.

Dane za 2009 r. mają charakter nieostateczny.

WAŻNIEJSZE DEFINICJE I POJĘCIA

Do **ogólnej powierzchni gruntów gospodarstwa** zaliczono wszystkie bez wyjątku grunty wchodzące w skład gospodarstwa, a więc wszystkie grunty użytkowane rolniczo (grunty orne, sady, łąki i pastwiska), będące w dobrej kulturze rolnej oraz pozostałe użytki rolne, a także wszystkie związane z nimi grunty użytkowane nierolniczo jak lasy i grunty leśne oraz pozostałe grunty, niezależnie od tytułu władania (własne, dzierżawione na zasadzie umowy i bezumownie, użytkowane z innego tytułu).

Do **użytków rolnych** zalicza się:

- użytki rolne utrzymywane w dobrej kulturze rolnej spełniające wymogi zawarte w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 12.03.2007 r. z późn. zm. w sprawie minimalnych norm. W ich skład wchodzi: grunty orne, sady, łąki trwałe i pastwiska trwałe w dobrej kulturze rolnej,
- użytki rolne pozostałe, tj. użytki rolne obecnie nieużytkowane i niebędące w dobrej kulturze rolnej (uprzednio użytkowane jako tereny rolnicze, a obecnie ze względów ekonomicznych, społecznych i innych niewykorzystywane już rolniczo, ale w razie zmiany decyzji można je przywrócić do produkcji rolnej przy wykorzystaniu zasobów gospodarstwa).

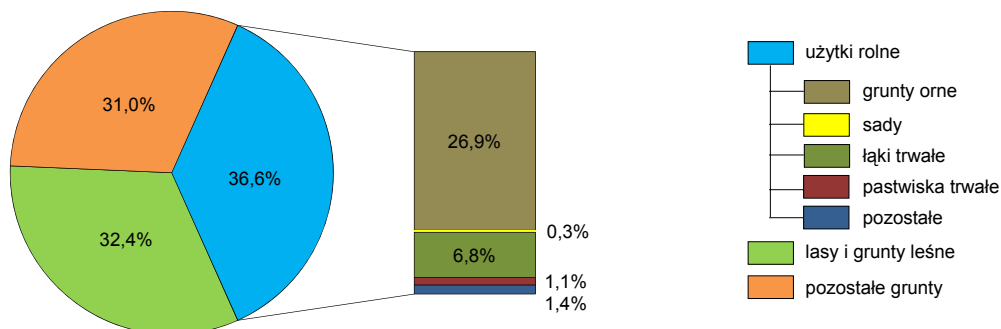
Do **lasów i gruntów leśnych** zalicza się powierzchnię pokrytą roślinnością leśną, powierzchnię przejściowo jej pozbawioną oraz grunty związane z gospodarką leśną. Do powierzchni zalesionej zalicza się grunty pokryte uprawami leśnymi, młodnikami i drzewostanami starszymi oraz plantacjami topoli i innymi gatunkami drzew szybko rosnących prowadzonymi na gruntach leśnych. Do powierzchni przejściowo pozbawionej drzewostanu zalicza się zrzeby, halizny, płazowiny i plantacje choinkowe prowadzone na gruntach leśnych oraz wylesienia powstałe na skutek oddziaływania emisji przemysłowych i górnictwa (zalewiska, zapadliska).

Do **powierzchni pozostałych gruntów** wchodzących w skład gospodarstwa wlicza się grunty będące pod zabudowaniami, podwórzami, placami i ogrodami ozdobnymi, pod drogami, powierzchnię wód śródlądowych, rowów melioracyjnych, powierzchnię porośniętą wikliną w stanie naturalnym, powierzchnię innych gruntów (torfowiska, żwirownie), nieużytków, powierzchnię przeznaczoną do rekreacji, a także powierzchnię gruntów rolnych nie użytkowanych rolniczo, gdy grunty te nie powrócą już do użytkowania rolniczego.

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW

Ogólna powierzchnia gruntów województwa śląskiego według siedziby użytkownika w 2009 r. wyniosła 1242,0 tys. ha. Stanowiła ona 4,0% powierzchni gruntów w kraju.

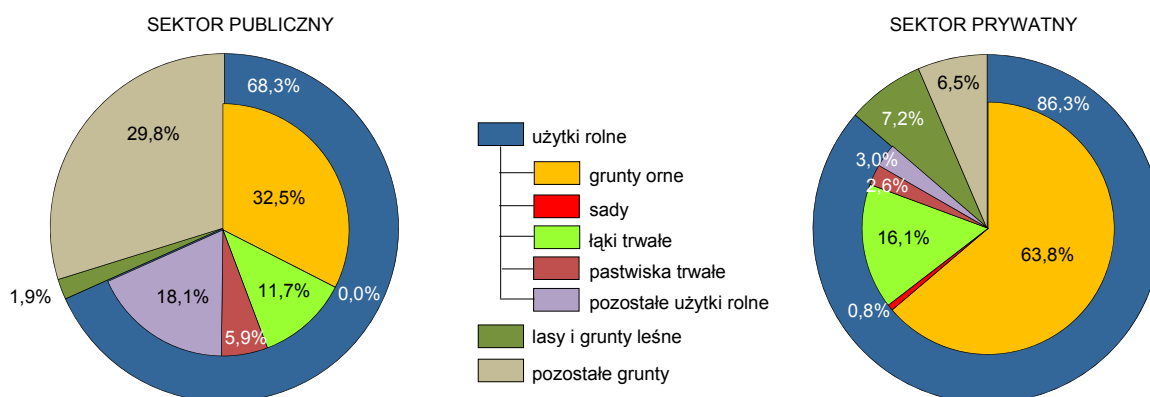
STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW^a W 2009 R.

a Według siedziby użytkownika

Powierzchnia ogólna gruntów należących do gospodarstw rolnych w 2009 r. wyniosła 527,9 tys. ha i stanowiła 42,5% ogólnej powierzchni gruntów w województwie. W użytkowaniu gospodarstw sektora prywatnego znajdowało się 98,7% powierzchni. Grunty niestanowiące gospodarstw rolnych (714,1 tys. ha) w 70,3% należały do sektora publicznego.

STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW^a W GOSPODARSTWACH ROLNYCH WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI W 2009 R.

a Według siedziby użytkownika.

Powierzchnia gruntów ugorowanych na gruntach ornym w gospodarstwach rolnych w 2009 r. wyniosła 39,6 tys. ha, co stanowiło 7,9% wszystkich gruntów ugorowanych w kraju. W gospodarstwach rolnych sektora prywatnego udział gruntów ugorowanych w ogólnej powierzchni gruntów ornym województwa wyniósł 11,9%, natomiast w sektorze publicznym – 5,5%.

POWIERZCHNIA GRUNTÓW UGOROWANYCH W 2009 R.

W granicach administracyjnych województwa śląskiego zaobserwowano wzrost powierzchni użytków rolnych o 1,9% w porównaniu z 2008 r.

Użytkowanie gruntów według granic administracyjnych

LATA	Ogólna powierzchnia gruntów	Użytki rolne				Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		ogółem	w tym				
			grunty orne	łąki trwałe	pastwiska trwałe		
w tys. ha							
OGÓŁEM							
2002 ^a	1233,1	520,9	399,3	94,2	22,5	399,2	313,0
2005	1233,1	477,9	361,6	96,9	16,4	398,1	357,1
2007	1233,4	450,4	310,2	87,6	16,6	400,8	382,1
2008	1233,4	438,8	321,0	80,7	15,3	401,6	392,9
2009	1233,4	447,0	327,4	85,6	14,8	401,1	385,3
w tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE							
2002 ^a	545,3	469,0	358,9	86,1	19,2	38,9	37,4
2005	506,6	431,7	324,6	90,0	14,2	35,7	39,2
2007	477,5	407,9	277,2	82,7	14,8	36,0	33,6
2008	466,9	398,7	290,4	75,5	13,3	32,1	36,0
2009	469,5	406,2	296,3	80,1	12,7	32,3	31,1

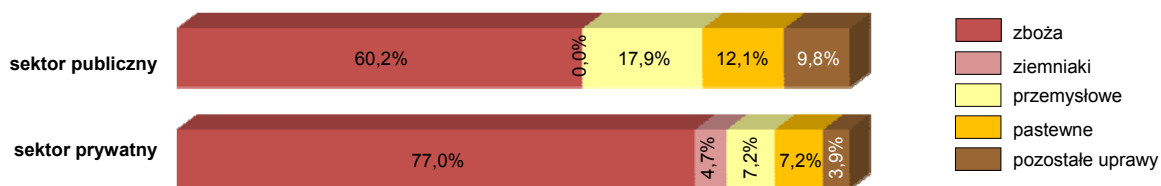
a Dane na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego.

PRODUKCJA GŁÓWNYCH ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH I OGRODNICZYCH

Ogólna powierzchnia zasiewów w województwie śląskim w 2009 r. zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 1,2% i wyniosła 295,0 tys. ha. Zboża zajmowały powierzchnię 226,8 tys. ha, tj. większą o 1,7% od ubiegłorocznej. Wśród poszczególnych gatunków zbóż w porównaniu z poprzednim rokiem zanotowano zwiększenie powierzchni w uprawie owsa – o 9,9%, pszenicy – o 6,8%, jęczmienia – o 4,7% oraz pszenżyta – o 2,7%.

Powierzchnia upraw pozostałych gatunków zbóż była niższa od ubiegłorocznej. Zmniejszenie powierzchni nastąpiło w uprawie mieszanek zbożowych – o 8,9%, kukurydzy na ziarno – o 6,1% oraz w uprawie żyta – o 3,7%.

STRUKTURA POWIERZCHNI ZASIEWÓW WAŻNIEJSZYCH GRUP UPRAW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI W 2009 R.

W ogólnej powierzchni zasiewów odnotowano wzrost udziału takich grup upraw jak: zboża – o 0,4 pkt proc., pastewne i przemysłowe – o 0,2 pkt proc., zmalał natomiast udział powierzchni upraw ziemniaków – o 0,4 pkt proc.

Powierzchnia zasiewów według ważniejszych grup upraw rolnych

WYSZCZEGÓLNIENIE	2002 ^a	2005	2007	2008	2009	
	w hektarach				w odsetkach	2008 = 100
OGÓŁEM	274832	309149	291152	291334	294956	100,0
Zboża	213442	228813	218168	222932	226755	76,9
w tym:						
pszenica	62718	62982	58350	62665	66931	22,7
żyto	34763	29893	27779	33742	32487	11,0

Powierzchnia zasiewów według ważniejszych grup upraw rolnych (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2002 ^a	2005	2007	2008	2009		
	w hektarach				w odsetkach		2008 = 100
Zboża (dok.)							
jęczmień	35537	38797	41580	36492	38224	13,0	104,7
owies	15265	14250	15052	11592	12739	4,3	109,9
pszenżyto	24004	33294	29405	33846	34746	11,8	102,7
mieszanki zbożowe	27762	34334	33330	29220	26632	9,0	91,1
kukurydza na ziarno	13084	14423	11715	14495	13610	4,6	93,9
Ziemniaki	26726	23711	16895 ^b	14909 ^b	13817 ^b	4,7	92,7
Przemysłowe ^c	14049	17444	23013	20426	21365	7,2	104,6
w tym:							
buraki cukrowe	2910	3018	1984	1469	1367	0,5	93,1
rzepak i rzepik	10896	13803	20066	18192	19435	6,6	106,8
Pastewne ^d	13565	22471	18374	21601	21253	7,2	98,4
Pozostałe uprawy ^e	7050	16710	14702	11466	11765	4,0	102,6

a Dane na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego. **b** Łącznie z powierzchnią upraw w ogrodach przydomowych. **c** Łącznie z uprawą maku, słonecznika, soi, gorczycy, lnu, konopi, tytoniu, chmielu i cykorii. **d** Okopowe pastewne, strączkowe pastewne na zielonkę, motylkowe na zielonkę, trawy polowe na zielonkę, inne pastewne na zielonkę, kukurydzę na zielonkę i pastwiska polowe na zielonkę. **e** Strączkowe na nasiona, mieszanki zbożowo-strączkowe, warzywa, truskawki, uprawy na nawozy zielone, wysadki okopowych oraz inne, np. ziola, wiklina. Dla porównania dane za lata ubiegłe zostały skorygowane.

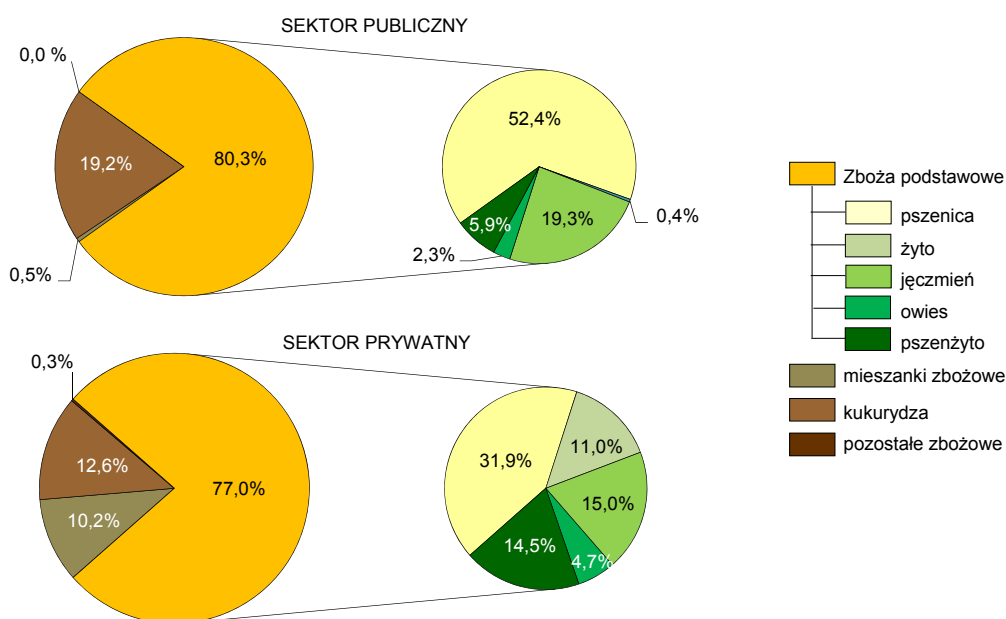
W województwie śląskim w 2009 r. zebrano 792,3 tys. t **zboż ogółem**, co stanowiło 2,7% krajowych zbiorów. W porównaniu z poprzednim rokiem zbiory były mniejsze o 41,9 tys. t (o 5,0%). Mniejsze zbiory zboż były m.in. wynikiem słabszego o 2,5 dt/ha (o 6,7%) plonowania od uzyskanego w roku ubiegłym.

Wśród ważniejszych gatunków zboż większe od uzyskanych w 2008 r. były jedynie zbiory owsa o 7,4%. Największy spadek produkcji wystąpił w uprawie mieszanek zbożowych – o 13,4%, żyta – o 9,8% kukurydzy na ziarno – o 8,6%. Spośród wszystkich gatunków zboż najczęściej, podobnie jak w roku poprzednim, zebrano pszenicy – 254,3 tys. t i jęczmienia – 118,8 tys. t, co stanowiło odpowiednio 32,1% i 15,0% zbiorów zboż w województwie.

Plony ważniejszych gatunków zboż

ZBOŻA	2002	2005	2007	2008	2009	
	w dt / ha				2008 = 100	
OGÓŁEM	34,3	34,7	34,8	37,4	34,9	93,3
Pszenica ozima	37,6	38,1	40,5	43,1	39,4	91,4
Pszenica jara	34,8	31,7	32,0	32,2	30,5	94,7
Żyto	27,1	28,8	26,6	28,3	26,5	93,6
Jęczmień ozimy	29,3	35,5	38,1	40,0	36,4	91,0
Jęczmień jary	32,2	32,8	30,4	32,7	30,2	92,4
Owies	27,9	27,4	28,8	29,7	29,0	97,6
Pszenżyto ozime	33,4	34,0	34,2	36,1	33,3	92,2
Pszenżyto jare	27,6	28,7	27,3	28,8	28,3	98,3
Mieszanki zbożowe ozime	29,1	34,0	29,7	31,4	30,1	95,9
Mieszanki zbożowe jare	30,2	31,0	30,8	31,6	30,0	94,9
Kukurydza na ziarno	68,2	60,8	72,1	75,6	73,5	97,2

STRUKTURA ZBIORÓW ZBÓŻ WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI W 2009 R.

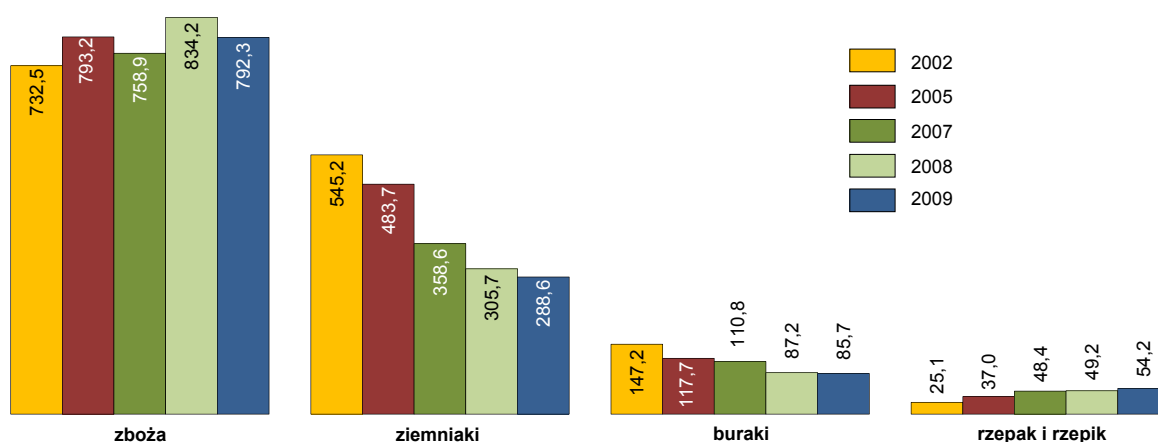
Pomimo nieco wyższego, jak przed rokiem (o 1,0%) plonowania **strączkowych jadalnych** zbiory w tej grupie upraw wyniosły w 2009 r. 0,5 tys. t, tj. o 7,0% mniej od zbiorów uzyskanych w 2008 r., co było wynikiem mniejszej o 7,8% powierzchni uprawy.

Zbiory **ziemniaków**, które stanowiły 3,0% zbiorów krajowych, były mniejsze o 17,1 tys. t (o 5,6%) i osiągnęły poziom 288,6 tys. t. Mniejsza produkcja mimo wyższych (o 2,0%) plonów związana była ze zmniejszeniem powierzchni uprawy (o 7,3%).

W grupie upraw **przemysłowych** zanotowano wzrost powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku (o 6,8%). Produkcja rzepaku i rzepiku wzrosła w porównaniu z ubiegłoroczną o 10,3%, m.in. na skutek wyższego o 3,3% plonowania. Podobnie jak w roku ubiegłym zmalała w województwie śląskim powierzchnia upraw buraków cukrowych (spadek o 6,9%), przez co zbiory były niższe o 1,7% od ubiegłorocznych i wyniosły 85,7 tys. t. Plony buraków cukrowych w 2009 r. wyniosły 627 dt/ha i były wyższe od ubiegłorocznych o 33 dt/ha.

ZBIORY WAŻNIEJSZYCH UPRAW ROLNYCH

w tys. t

W grupie **upraw pastewnych** w większości gatunków plony były wyższe od ubiegłorocznych co pozwoliło uzyskać nieco wyższe zbiory ze zmniejszonego areалу upraw. W odniesieniu do 2008 r. największy wzrost plonów zanotowano wśród strączkowych pastewnych – o 15,7%. Zmniejszyła się natomiast o 44,8%

powierzchnia upraw w tej grupie, zbiory uzyskano mniejsze o 36,0% tj. 28,3 tys. ha. Wśród motylkowych pastewnych nastąpił spadek powierzchni w uprawie koniczyny i lucerny (odpowiednio o 9,1% i 5,1%) natomiast zwiększyła się powierzchnia uprawy esparcety (o 7,7%) oraz seradeli i innych motylkowych pastewnych (o 10,5%). Zielonkę z roślin motylkowych drobno nasiennych, innych pastewnych na zielonkę i traw polowych zebrano z powierzchni 12,8 tys. ha tj. mniejszej o 3,0%. Zbiory były o 4,7% wyższe od ubiegłorocznych i wyniosły 354,3 tys. t. W 2009 r. ponad 2,5 krotnie wzrosła powierzchnia pastwisk polowych, z których zebrano o 146,4% więcej zielonki w porównaniu z rokiem poprzednim. Zwiększyła się także powierzchnia kukurydzy na zielonkę o 3,2%, plony natomiast utrzymały się na poziomie ubiegłorocznym i wyniosły 512 dt/ha.

Powierzchnia **trwałych użytków zielonych** (łąki i pastwiska) w 2009 r. była większa niż w roku ubiegłym i wyniosła 98,9 tys. ha (3,1 % powierzchni trwałych użytków zielonych w kraju). Zbiory z trwałych użytków zielonych (po przeliczeniu na siano) wyniosły 468,6 tys. t i były o 12,7 tys. t (o 2,8%) większe od ubiegłorocznych. Siano z łąk trwałych zebrano z powierzchni 84,7 tys. ha (większej od ubiegłorocznej o 6,3%). Powierzchnia pastwisk trwałych była mniejsza niż w 2008 r. o 3,1%, natomiast zbiory zielonki, z uwagi na wyższe o 10,4% plony, były większe o 6,7%.

Warzyw gruntowych zebrano 100,0 tys. t, mniej o 14,1 % od zbiorów ubiegłorocznych. W krajowej produkcji zbiory warzyw gruntowych w województwie śląskim stanowiły niewielki udział – 2,1%. Produkcja prawie wszystkich gatunków warzyw gruntowych była niższa od ubiegłorocznej, a największy spadek nastąpił w uprawie kapusty i ogórków. Mniejsze zbiory większości gatunków warzyw gruntowych były wynikiem zmniejszającej się sukcesywnie w województwie powierzchni uprawy warzyw oraz mniejszych w porównaniu z ubiegłym rokiem plonów. Największy spadek plonów nastąpił w uprawie kapusty i ogórków, odpowiednio o 8,8% i 8,1%. Wśród ważniejszych gatunków warzyw gruntowych wyższe plony o 4,8% w porównaniu z rokiem poprzednim, wystąpiły tylko w uprawie kalafiorów.

Zbiory **owoców** z drzew i krzewów owocowych oraz plantacji jagodowych wyniosły 52,1, tys t, tj. o 9,6% mniej, jak w roku poprzednim. Plonowanie większości ważniejszych gatunków drzew i krzewów owocowych było wyższe od ubiegłorocznego. Najlepiej plonowały grusze, wiśnie, śliwy, czereśnie i maliny, dla tych gatunków odnotowano wyższą w porównaniu z rokiem ubiegłym wydajność z 1 ha.

PRZEBIEG WARUNKÓW AGROMETEOROLOGICZNYCH

- Chłodny i obfity w opady deszczu wrzesień 2008 r. spowodował, że zaawansowanie prac przedsiewnych i siewów ozimin było gorsze jak w roku poprzednim. Wschody roślin były opóźnione i bardzo nierównomierne. Ciepły, z niewielką ilością opadów deszczu październik oraz pierwsze dwie dekady listopada sprawiły, że późno wysiane plantacje nadrobiły opóźnienia w wegetacji, a warunki agrometeorologiczne umożliwiły terminowe zakończenie prac polowych. Krótkotrwałe ochłodzenie, jakie wystąpiło pod koniec listopada spowodowało tylko spowolnienie procesów życiowych roślin, nie stwarzając zagrożeń dla ozimin. Przed wejściem w okres zimowego spoczynku rośliny uprawne były dostatecznie wyrosnięte i rozkrzewione a w okresie zimowym odpowiednio zahartowane.
- Pomimo dużych spadków temperatur i obfitych opadów śniegu, szkody związane z przezimowaniem roślin uprawnych w okresie zimowym 2008/2009 były minimalne i nie było konieczności likwidacji plantacji. Przebieg pogody w tym okresie nie stwarzał większych zagrożeń dla roślin ozimych.
- Do połowy marca 2009 r. na polach utrzymywała się pokrywa śnieżna i występowały ujemne temperatury. W drugiej połowie miesiąca temperatury nieco wzrosły, jednak w dzień nie przekraczały 5^oC, a w nocy nadal występowały przymrozki. Opady w ciągu całego miesiąca były duże, na przemian śniegu i deszczu, co nie sprzyjało obsychaniu gleb. Wegetacja roślin rozpoczęła się dopiero w ostatnich dniach marca.
- Na początku kwietnia warunki pogodowe sprzyjały prowadzonym pracom polowym. Stopień uwilgotnienia gleby po obfitych marcowych opadach był bardzo dobry. Opady deszczu w całym miesiącu nie przekroczyły 10 mm. Temperatury powietrza były bardzo wysokie, sięgające w dzień 15 – 25^oC. Cały miesiąc

był wyjątkowo suchy i bardzo ciepły. Pomimo bardzo dobrego uwilgotnienia ornej warstwy gleby po dużych opadach marcowych, niedobór opadów w kwietniu przy wysokich temperaturach powietrza spowodował pogorszenie warunków wilgotnościowych gleby. W takich warunkach tempo kiełkowania, wzrostu i rozwoju roślin uprawnych było spowolnione. Wschody wcześniej wysianych upraw jarych, przy dobrych warunkach wilgotnościowych nastąpiły bardzo szybko, ale wysiane w późniejszym okresie, gdy warunki pogodowe uległy pogorszeniu wschodziły z opóźnieniem i nierównomiernie.

➤ Warunki pogodowe w maju były także niesprzyjające dla wzrostu i rozwoju roślin uprawnych. Opady deszczu wystąpiły dopiero w ostatnich dniach maja. Temperatury w ciągu całego miesiąca były bardzo wysokie. Niewielkie przymrozki do -2°C wystąpiły w połowie miesiąca powodując nieznaczne uszkodzenia ziemniaków. Wschody i rozkrzewienie zbóż jarych było bardzo słabe. Plantacje rzepaku i rzepiku były słabo wyrosnięte o małej liczbie rozgałęzień. Ze względu na suszę kwitnienie rzepaku ozimego przebiegało krótko.

➤ W pierwszej połowie czerwca temperatury powietrza były umiarkowane, w drugiej, a szczególnie w końcu miesiąca wysokie. Opady deszczu na terenie całego województwa przekroczyły 100 mm, a w niektórych regionach 200 mm. Lokalnie wystąpiły opady burzowe o natężeniu 30 – 40 mm i gradobicia. Częste opady deszczu utrudniały zbiór pierwszego pokosu siana łąkowego obniżając jego jakość. Stan zbóż jarych w wyniku niedoboru wilgoci w kwietniu i maju był słaby (rośliny słabo rozkrzewione, o niskiej obsadzie na metr kwadratowy). Po opadach czerwcowych stan ten poprawił się. Wysoka wilgotność powietrza spowodowała duże nasilenie występowania chorób grzybowych w uprawach zbóż i ziemniaków. Stan plantacji kukurydzy, pomimo nierównych wschodów, był bardzo dobry. Opady w drugiej połowie czerwca sprawiły, że wzrost roślin został wyrównany.

➤ Do 15 lipca opady na terenie całego województwa były bardzo intensywne, głównie o charakterze burzowym. Towarzyszyły im silne wiatry i gradobicia. Deszczowa pogoda utrudniała prowadzenie prac żniwnych oraz wpłynęła na nasilenie występowania chorób grzybowych. Wilgotność koszonego rzepaku i zbóż była duża, całość zbiorów musiała być dosuszana. W konsekwencji jakość zebranego ziarna była słaba. W ostatnim tygodniu lipca pogoda poprawiła się opady deszczu ustały, temperatury wzrosły i tempo prac żniwnych zostało przyspieszone. Mimo tego zaawansowanie przebiegu żniw w stosunku do ubiegłego roku było mniejsze.

➤ Warunki agrometeorologiczne w sierpniu sprzyjały pracom żniwnym. Temperatury w pierwszej dekadzie miesiąca były umiarkowane, w następnych dekadach wysokie, w dzień przekraczały 25°C . Opady deszczu wahały się średnio w granicach 70 – 80 mm, choć lokalnie w miejscach, gdzie wystąpiły burze i nawałnice, przekroczyły 100 mm. Wilgotność gleby w ostatniej dekadzie miesiąca była już niska, co utrudniło dokończenie podorywek, orek i siewów rzepaku. Mimo opóźnień w pracach żniwnych spowodowanych przebiegiem pogody w lipcu, zbiory rzepaku zakończono w pierwszej dekadzie sierpnia, a zbiory zbóż około ostatniej dekady sierpnia. Zebrano dobrej jakości o wysokich plonach siano z drugiego pokosu traw. Plantacje ziemniaków były silnie porażone przez zarazę ziemniaka i część nadziemna szybko zasychała. Stan wegetacji roślin na plantacjach buraków, kukurydzy i okopowych pastewnych był dobry.

➤ Okres jesienny był bardzo ciepły i raczej suchy. Zbiory kukurydzy na kiszonkę, które rozpoczęły się w końcu sierpnia, we wrześniu były już na ukończeniu. Krótkotrwałe ochłodzenie i opady śniegu wystąpiły w drugiej połowie października. Po 20 października wegetacja roślin została wznowiona. Temperatury powietrza były w dzień niższe, a w nocy występowały niewielkie przymrozki. W drugiej połowie października zanotowano bardzo intensywne opady deszczu. Wegetacja roślin trwała do końca listopada. Duża wilgotność gleby w tym okresie uniemożliwiała dokończenie jesiennych prac polowych. Pozostała jeszcze sporadycznie do zbioru kukurydza na ziarno oraz dokończenie orek zimowych.

W uprawach sadowniczych i na plantacjach truskawek w okresie zimowym nie wystąpiły większe straty spowodowane niskimi temperaturami. Wiosną nie zanotowano znaczących uszkodzeń pąków kwiatowych, kwiatów i zawiązków owocowych. Drzewa i krzewy kwitły prawidłowo i bardzo dobrze. Stan plantacji truskawek wiosną był dobry, a kwitnienie obfite. Zawiązywanie owoców odbywało się w bardzo niesprzyjających warunkach

atmosferycznych. Przeciągająca się w czasie susza utrudniała zapylenie kwiatów i w końcowym efekcie wiele kwiatów nie zostało zapylnych.

Niedostateczna ilość opadów deszczu w kwietniu nie sprzyjała wschodom warzyw. Wiele plantacji trzeba było przesiewać ponownie.

Na wysokość plonowania zbóż i rzepaku w sezonie wegetacyjnym 2008 / 2009 wpływ miały następujące czynniki związane z przebiegiem pogody:

- duża pokrywa śnieżna utrzymująca się na polach od początku stycznia do połowy marca, która zniwelowała działanie niskich temperatur powietrza stąd nie wystąpiły większe straty związane z przezimowaniem ozimin,
- chłodna wiosna z przymrozkami oraz niedobory wilgoci w kwietniu i maju skutkowały słabym rozkrzewieniem zbóż i rzepaku oraz niską obsadą roślin,
- niekorzystny rozkład opadów w czerwcu i lipcu (ponad 50% sumy miesięcznej stanowiły opady jednorazowe o charakterze burzowym, łączna suma opadów w lipcu przekroczyła 150 mm),
- lokalnie występujące w lipcu i sierpniu zjawiska meteorologiczne – obfite deszcze, huragany i opady gradu.

Opracowanie: Małgorzata HADZIŃSKA, Marcin KAMIŃSKI, Dorota STRUPOWSKA, Renata ŚLUSARZ
– Wydział Badań Ankietych,

Opracowanie graficzne: Monika LICHOTA, Piotr PORWISZ – Śląski Ośrodek Badań Regionalnych

Katowice, maj 2010 r.

Tabl.1. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W 2009 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogólna powierzchnia gruntów	Użytki rolne						Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		ogółem	grunty orne	sady	łąki trwałe	pastwiska trwałe	pozostałe		
	w hektarach								
WEDŁUG GRANIC ADMINISTRACYJNYCH									
OGÓŁEM	1233351	446992	327424	3166	85590	14786	16026	401076	385284
Gospodarstwa rolne	519242	446992	327424	3166	85590	14786	16026	36517	35734
sektora publicznego	21031	17334	10526	2	4211	1335	1260	614	3083
sektora prywatnego	498211	429658	316898	3164	81379	13451	14766	35902	32651
w tym gospodarstwa indywidualne	469516	406162	296346	3020	80057	12709	14030	32287	31067
Grunty niestanowiące gospodarstw rolnych	714109	-	-	-	-	-	-	364559	349550
WEDŁUG SIEDZIBY UŻYTKOWNIKA									
OGÓŁEM	1241984	454479	334587	4047	84722	14199	16924	402249	385256
Gospodarstwa rolne	527875	454479	334587	4047	84722	14199	16924	37690	35706
sektora publicznego	7038	4805	2287	2	825	418	1273	136	2097
sektora prywatnego	520837	449674	332300	4045	83897	13781	15651	37553	33609
w tym gospodarstwa indywidualne	490489	424589	310747	3359	82607	13064	14812	33915	31985
Grunty niestanowiące gospodarstw rolnych	714109	-	-	-	-	-	-	364559	349550

Tabl. 2. **POWIERZCHNIA, PLONY I ZBIORY GŁÓWNYCH ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH W 2009 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia w ha	Plony z 1 ha	Zbiory	
		w decytonach		2008 = 100
OGÓŁEM				
Zboża	226755	34,9	7922681	95,0
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	211759	32,6	6901576	95,4
zboża podstawowe	185127	33,0	6103083	96,7
pszenica	66931	38,0	2542625	98,2
żyto	32487	26,5	862485	90,2
jęczmień	38224	31,1	1188334	96,9
owies	12739	29,0	369781	107,4
pszenżyto	34746	32,8	1139858	95,3
mieszanki zbożowe	26632	30,0	798493	86,6
kukurydza na ziarno	13610	73,5	1000884	91,4
gryka, proso i inne zbożowe	1386	14,6	20221	189,1
Strączkowe jadalne (groch, fasola, bób i inne)	224	20,9	4673	93,0
Ziemniaki ^a	13817	209	2885614	94,4
Buraki cukrowe (bez wysadków)	1367	627	857202	98,3
Rośliny oleiste	19983	27,5	549121	110,2
w tym rzepak i rzepik	19435	27,9	542471	110,3
Okopowe pastewne (bez wysadków)	723	420	303962	87,2
Strączkowe pastewne na zielonkę	132	214	28252	64,0
Strączkowe pastewne na nasiona ^b	2114	25,7	54346	90,8
Motylkowe drobnonasienne i trawy na zielonkę	12775	277	3542805	104,7
Motylkowe drobnonasienne i trawy na nasiona	809	8,4	6787	186,2
Kukurydza na zielonkę	7624	512	3901081	103,2
Pastwiska trwałe	14199	234	3320108	106,7
Łąki trwałe ^c	84722	47,5	4021694	102,2

^a Łącznie z powierzchnią upraw w ogrodach przydomowych. ^b Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi. ^c Pierwszy, drugi i trzeci pokos łącznie.

Tabl. 2. **POWIERZCHNIA, PLONY I ZBIORY GŁÓWNYCH ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH W 2009 R.** (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia w ha	Plony z 1 ha	Zbiory	
		w decytonach		2008 = 100
SEKTOR PRYWATNY				
Zboża	225453	34,8	7853042	94,9
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	210603	32,5	6845342	95,4
zboża podstawowe	183990	32,9	6047190	96,7
pszenica	66277	37,8	2506105	98,3
żyto	32482	26,5	862236	90,2
jęczmień	37919	31,0	1174923	96,7
owies	12663	29,1	368172	107,5
pszenżyto	34650	32,8	1135754	95,0
mieszanki zbożowe	26612	30,0	798152	86,6
kukurydza na ziarno	13464	73,3	987479	91,2
gryka, proso i inne zbożowe	1386	14,6	20221	189,1
Strączkowe jadalne (groch, fasola, bób i inne)	195	20,4	3987	84,5
Ziemniaki ^a	13816	209	2885409	94,4
Buraki cukrowe (bez wysadków)	1341	627	840082	98,3
Rośliny oleiste	19621	27,4	538037	110,6
w tym rzepak i rzepik	19078	27,9	531410	110,7
Okopowe pastewne (bez wysadków)	723	420	303962	88,2
Strączkowe pastewne na zielonkę	121	221	26752	63,5
Strączkowe pastewne na nasiona ^b	2022	26,0	52627	90,1
Motylkowe drobnonasienne i trawy na zielonkę	12750	278	3538440	104,9
Motylkowe drobnonasienne i trawy na nasiona	809	8,4	6787	186,2
Kukurydza na zielonkę	7398	516	3816943	101,4
Pastwiska trwałe	13781	237	3260343	107,4
Łąki trwałe ^c	83897	47,8	4013802	102,1

^a Łącznie z powierzchnią upraw w ogrodach przydomowych. ^b Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi. ^c Pierwszy, drugi i trzeci pokos łącznie.

Tabl. 2. **POWIERZCHNIA, PLONY I ZBIORY GŁÓWNYCH ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH W 2009 R.** (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia w ha	Plony z 1 ha	Zbiory	
		w decytonach	2008 = 100	
SEKTOR PRYWATNY (dok.) w tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE				
Zboża	210953	33,7	7116588	95,8
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	198579	31,7	6297310	96,0
zboża podstawowe	172070	32,0	5502341	97,5
pszenica	58751	36,3	2132063	101,1
żyto	31537	26,2	826269	90,3
jęczmień	35417	30,5	1078628	97,3
owies	12276	28,6	351094	104,8
pszenżyto	34090	32,7	1114287	94,7
mieszanki zbożowe	26509	30,0	794969	86,6
kukurydza na ziarno	11030	72,5	799675	93,6
gryka, proso i inne zbożowe	1344	14,6	19603	198,3
Strączkowe jadalne (groch, fasola, bób i inne)	195	20,4	3987	84,5
Ziemniaki ^a	13804	209	2882980	94,4
Buraki cukrowe (bez wysadków)	1166	638	743319	99,7
Rośliny oleiste	15317	26,5	406547	113,7
w tym rzepak i rzepik	14849	27,0	400464	113,8
Okopowe pastewne (bez wysadków)	722	421	303962	88,2
Strączkowe pastewne na zielonkę	121	221	26752	918,1
Strączkowe pastewne na nasiona ^b	1909	26,7	50921	88,6
Motylkowe drobnonasienne i trawy na zielonkę	12290	274	3367138	104,7
Motylkowe drobnonasienne i trawy na nasiona	799	8,4	6729	184,6
Kukurydza na zielonkę	6674	523	3490502	99,3
Pastwiska trwałe	13064	247	3220986	109,5
Łąki trwałe ^c	82607	48,0	3966653	102,0

^a Łącznie z powierzchnią upraw w ogrodach przydomowych. ^b Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi. ^c Pierwszy, drugi i trzeci pokos łącznie.

Tabl. 2. **POWIERZCHNIA, PLONY I ZBIORY GŁÓWNYCH ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH W 2009 R.** (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia w ha	Plony z 1 ha	Zbiory	
		w decytonach	2008 = 100	
SEKTOR PUBLICZNY				
Zboża	1302	53,5	69639	99,9
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	1156	48,6	56234	99,0
zboża podstawowe	1136	49,2	55893	98,8
pszenica	654	55,8	36520	88,0
żyto	5	49,8	249	x
jęczmień	305	44,0	13411	108,6
owies.....	77	20,9	1609	84,6
pszenżyto	96	42,8	4104	498,7
mieszanki zbożowe	20	17,1	341	137,5
kukurydza na ziarno	146	91,8	13405	104,1
gryka, proso i inne zbożowe	-	-	-	-
Strączkowe jadalne (groch, fasola, bób i inne)	29	23,7	686	221,3
Ziemniaki ^a	1	297	205	x
Buraki cukrowe (bez wysadków)	26	659	17120	98,2
Rośliny oleiste	360	30,8	11084	95,6
w tym rzepak i rzepik	356	31,1	11061	95,4
Okopowe pastewne (bez wysadków)	-	-	-	-
Strączkowe pastewne na zielonkę	11	136	1500	75,0
Strączkowe pastewne na nasiona ^b	92	18,7	1719	118,8
Motylkowe drobnonasienne i trawy na zielonkę	26	168	4365	49,2
Motylkowe drobnonasienne i trawy na nasiona	-	-	-	-
Kukurydza na zielonkę	226	372	84138	534,9
Pastwiska trwałe	418	143	59765	80,9
Łąki trwałe ^c	825	9,6	7892	173,1

^a Łącznie z powierzchnią upraw w ogrodach przydomowych. ^b Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi. ^c Pierwszy, drugi i trzeci pokos łącznie.

Tabl. 3. **POWIERZCHNIA, PLONY I ZBIORY ZIEMIOPŁODÓW OGRODNICZYCH^a W 2009 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem			W tym gospodarstwa indywidualne		
	powierzchnia w ha	plony z 1 ha	zbiory	powierzchnia w ha	plony z 1 ha	zbiory
		w decytonach			w decytonach	
WARZYWA GRUNTOWE						
OGÓŁEM	3446	x	999598	3352	x	963750
Kapusta	664	510	338856	664	510	338656
Kalafiory	65	173	11229	65	173	11217
Cebula	258	184	47444	258	184	47427
Marchew jadalna	821	331	271408	760	325	246975
Buraki ćwikłowe	451	252	113718	451	252	113643
Ogórki	282	159	44753	281	159	44725
Pomidory	122	161	19656	122	161	19656
Warzywa pozostałe ^b	782	195	152535	751	188	141452
OWOCE OGÓŁEM	x	x	521448	x	x	474282
Owoce z drzew	4416	x	462465	3732	x	415964
jabłonie	2101	143,5	301635	1835	140,9	258514
grusze	402	80,1	32234	395	78,7	31109
śliwy	548	100,7	55217	540	99,5	53702
wiśnie	417	87,5	36461	413	87,5	36097
czereśnie	291	76,4	22219	284	77,1	21883
pozostałe owoce ^c	656	22,4	14699	266	55,1	14659
Owoce z krzewów owocowych i plantacji jagodowych	x	x	58983	x	x	58318
truskawki	393	58,5	23014	385	58,5	22514
maliny ^d	136	49,7	6757	136	49,7	6757
porzeczki	359	42,2	15137	356	42,3	15058
agrest	135	62,7	8472	135	62,7	8472
pozostałe owoce ^e	136	41,3	5603	135	41,0	5517

^a Łącznie z powierzchnią upraw w ogrodach przydomowych. ^b Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar i inne. ^c Morele, brzoskwinie, orzechy włoskie. ^d Łącznie z jeżyną bezkolcową. ^e Aronia, borówka wysoka, leszczyna i inne.